

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/6095

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1006

09 Mayıs 2012

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-6095)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 16.04.2012 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-50441 sayılı yazısı.

İğdır Milletvekili Sayın Sinan OĞAN'ın tarafıma tevcih ettiği 7/6095 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'den alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (3 Sayfa)

**İĞDIR MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. SİNAN OĞAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6095)**

Sorular 1, 2, 6:

AK Parti Hükümetleri döneminde özelleştirilen elektrik ve doğalgaz dağıtım şirketlerinin EPDK tarafından yeterince denetlenmediği ve yapılan denetimler sonucunda gerekli yaptırımların uygulanmadığı iddiaları kamuoyunda ciddi rahatsızlıkların yaşanmasına yol açmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak; Türkiye'de son dönemde hayatın çeşitli alanlarında yapılan zamlar son derece sık yaşanmaya başlamış ve gelenen süreçte özellikle enerji sektöründeki zamlar halkımızı tabiri caizse bıktırma noktasına getirmiştir. Son derece sık bir biçimde yapılan akaryakıt zamlarına ek olarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu açıklamasına göre tek zamanlı perakende elektrik satış fiyatları, meskende kilovat saat bazında 32,5 kuruşa, orta gerilim seviyesinde dağıtım gömülü sanayide yüzde 8.71 oranında değişimle 26.67 kuruşa, dağıtım gömülü ticarethanelerde yüzde 4,33 oranında bir değişimle 33,25 kuruşa yükselmiştir. Diğer yandan kaçak elektrik kullanımına çeşitli çözüm yollarının üretilmesine ilişkin herhangi bir gelişmenin olmadığı da görülmektedir. Bir kısım vatandaşlarımızın, son derece yüklü faturalar ödemesine karşın kaçak elektrik kullanan bireylerin durumu yasalara aykırılık göstermekte ve bu durum hakkaniyetle bağdaşmamaktadır. Özellikle Iğdır'da elektrik kesintilerinin sıkça yaşanması ve bunun da çeşitli zararlara yol açmasından yola çıkarak gerekli fiyat-kalite endeksinin yüksek olmadığı, zamlara rağmen vatandaşların aldığı hizmetin realitesinde bir artış olmadığı görülmektedir.

Bu zamdan başka, yine aynı tarihlerde Boru Hatları ve Petrol Taşıma A.Ş. (BOTAŞ) tarafından yapılan açıklamaya göre de doğalgaz fiyatları yüzde 16,49 ile 18,72 oranında artmıştır. Dünyadaki en pahalı benzin ve motorinin Türk halkı tarafından kullanıldığı ve bunlara son derece yüksek oranda vergi koyulduğu da bilinmektedir. Doğalgaza yapılan en son zam, son dört yılın en büyük zammı olarak dikkat çekmekte, bu durum iktidar partisinin Türkiye'de bir büyüme döneminin yaşandığına ve sosyal refahın arttığına ilişkin söylemlerine ters düşmektedir. Bu bağlamda,

-Küresel gelişmeler, iç ve dış finansal dinamikler bağlamında zamların nedeni Bakanlığınızca ne olarak gösterilmektedir?

-Akaryakıt, elektrik ve doğalgaza verilen zam oranlarını belirlerken neler kıstas olarak alınmaktadır?

- Türkiye'de akaryakıt fiyatlarının düşürülmesine ilişkin herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?

Cevaplar 1, 2, 6:

Elektrik fiyatlarının belirlenmesine yönelik olarak Enerji KİT'leri 14.02.2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı Yüksek Planlama Kurulu (YPK) Kararı ile 01.07.2008 tarihinden itibaren Maliyet Bazlı Fiyatlandırma (MBF) Mekanizmasına geçmiştir. Söz konusu Karar gereğince maliyet ve döviz kurlarındaki değişimler fiyatlara yansıtılmakta ve satış fiyatları bu Karar uyarınca belirlenmekte ve uygulanmaktadır. MBF ile maliyetler; döviz kurundan kaynaklanan maliyetler, işçilik maliyetleri, kömür alım maliyeti, doğalgaz alım maliyeti, fuel-oil alım maliyeti ve sıfır bakiye maliyeti (piyasanın tümünde gerçekleşen enerji alım/satım arasındaki farkın üreticilere yansıtılması) kalemlerinden oluşmaktadır. Her bir portföy üretim grubu için söz konusu YPK Kararı ekinde üretim kaynaklarının maliyet ağırlık oranlarına göre formülasyonlar belirlenmiştir. Dolayısı ile maliyet kaleminin sadece birinde gerçekleşen düşüş ya da artış tek başına anlamlı olmamaktadır. Ayrıca maliyetlerdeki değişim dönemsel olmakla birlikte, MBF Usul ve Esasları Genelgesine göre maliyetlere göre belirlenen fiyatlar yılsonu mali hedeflerine bağlı olarak yeniden tespit edilebilmektedir. Hazine Müsteşarlığı, MBF'nin uygulanmasına ilişkin gerekli gözetim ve koordinasyonu yapmaktadır.

Yine, Doğal gaz ithal bir enerji kaynağı olup yapılan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde temin edilmektedir. Doğal gaz satış fiyatını oluşturan unsurlardan biri olan güncel alım fiyatları uluslararası ham petrol ve petrol ürünü fiyatlarına endeksli formüllerle belirlenmekte olup ham petrol/petrol ürünlerindeki ve dolar kurundaki fiyat değişimleri doğal gaz satış fiyatlarına etki etmektedir. BOTAŞ Genel Müdürlüğü, doğal gaz toptan satış fiyatlarını belirlerken; pazarın durumunu, ülkenin ekonomik şartlarını v.b. hususları dikkate alarak ilgili mevzuat çerçevesinde, mümkün olan en makul seviyede belirleyerek uygulamaya koymaktadır.

**İÇİDİR MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. SİNAN OĞAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6095)**

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununa göre fiyatlar, 01.01.2005 tarihinden itibaren en yakın erişilebilir Dünya serbest piyasa oluşumu dikkate alınarak piyasa koşullarına göre oluşmakta olup denetimi ve takibi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından etkin olarak yürütülmektedir. Ayrıca petrol piyasasında dolaşımda bulunan tüm petrolerin fiyatı, ham petrol fiyatındaki değişimlerden etkilenmekle birlikte, her bir ürünün fiyat teşekkülünün arz-talep mekanizmasına göre ayrı ayrı oluştuğu, fiyatların oluşumuna etki eden birçok faktörün de bu süreçte rol oynadığı bilinmektedir. Ham petrol fiyatı ve ürünlerin arz-talep koşullarının yanı sıra navlun bedeli, döviz kuru, ülkelerin mevzuatlarına göre gümrük vergileri, ÖTV ve KDV gibi diğer vergileme unsurları gibi hususlar yanında tarafların özel hukuk çerçevesinde aralarında kararlaştırdıkları unsurlar, belirli bir zamandaki konjonktürel gelişmeler gibi birçok husus fiyat oluşumuna etki edebilmektedir.

Ülkemizin dışa bağımlılığının azaltılması ve sürdürülebilir kalkınmasının temini için sürekli, verimli ve ucuz enerji sağlanması büyük önem taşımaktadır. Tüketicilerin enerjiyi en uygun maliyetle kullanabilmelerine yönelik olarak petrol ve doğalgaz aramalarına önemli kaynaklar ayrılmaktadır. Bununla birlikte, birincil enerji kaynakları bakımından dışa bağımlılığımızı azaltmak ve buna yönelik olarak yerli enerji kaynaklarımızdan azami ölçüde yararlanılmasına sağlamak için rekabetçi bir enerji piyasası oluşumu çerçevesinde gerekli yatırımlar yapılmakta ve mevzuatlar hazırlanarak yürürlüğe konulmaktadır. Ayrıca bu yöndeki hedeflerimiz “Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi”nde ve Bakanlığımız Stratejik Planında da yayınlanmıştır. Tüm bu uygulamalar sonucunda maliyetlerin düşürülmesi ve böylece oluşacak kazanımların nihai tüketiciye yansıtılması için çalışmalarımız yoğun olarak sürdürülmektedir.

Soru 3:

Hangi gerekçe ile İran'dan ihraç edilen petrolün yüzde 20'si Libya'dan alınmaya başlayacaktır? Libya'nın İran'dan ülkemize daha uzak bir coğrafyada yer alması ihraç maliyetini nasıl etkileyecektir?

Cevap 3:

Enerji strateji ve politikamız; ülkemiz ulusal çıkarları ve uluslararası konjonktür gözönünde bulundurularak oluşturulmakta ve uygulanmaktadır.

TÜPRAŞ'dan alınan yazılı cevapta özetle; “Ham petrol kalitesi temel olarak gravitesi (API) ve içerdiği kükürt oranına göre sınıflanarak fiyatlandırılmaktadır. API yükseldikçe kalite arttığı için birim ham petrol fiyatı artarken içerdiği kükürt oranı düşmesi ham petrol fiyatını yükselten bir başka faktördür. Ayrıca, ham petrol cinslerinden elde edilen ürün kompozisyonu da farklılık gösterdiği için ham petrol fiyatlarının direkt karşılaştırılması doğru sonucu vermemektedir. Bununla birlikte, ham petroler arasındaki fiyat farklılıkları piyasadaki arz/talep dengesine ve sezon durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Ham petrol alımlarının kararı, yıllık, aylık ve haftalık lineer programlarının analizleri sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu analizlerde ham petrolerin fiyatları, ilgili ham petrolden elde edilebilecek ürünler ve ürün talepleri dikkate alınarak alınacak ham petrol cinsine ve üretim kompozisyonuna karar verilmektedir. Bu çerçevede son yıllarda Libya ham petrolü yerine Kazakistan ve Rusya-Sibirya hafif ham petrolü tercih edilmiştir. Mevcut konjoktürde ise kaynak çeşitlendirmesi çerçevesinde alternatif kaynak olarak Libya ham petrolü tekrar tercih edilmiştir. Gelecekte oluşacak veya değişebilecek konjoktüre göre TÜPRAŞ alım portföyünü değiştirilebilecektir. İran'dan ham petrol ithalatında yaşanabilecek azalmanın Libya'nın yanı sıra Suudi Arabistan, Irak, Rusya Federasyonu ve Kazakistan gibi alternatif kaynaklardan temini mümkün olabilecektir.

Ayrıca, İran ham petrolü deniz yolu ile Süveyş kanalı kullanılarak ortalama 17 günde ülkemize ulaşırken Libya ham petrolü 2-3 gün içerisinde rafinerilerimize ulaşmaktadır. Dolayısıyla, Libya ham petrolü alımının navlun avantajı bulunduğu söylenebilir” denilmektedir.

**İÇİDIR MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. SİNAN OĞAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6095)**

Bu bağlamda TÜPRAŞ, uluslararası piyasalardaki bütün gelişmeleri dikkate alarak petrol kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajlarının sağlanması için ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona ve çeşitlendirmeye gitmiştir.

Soru 4:

Libya'dan alınacak petrol için hangi şirketlerle ne kadar sürelik anlaşmalar yapılmıştır?

Cevap 4:

TÜPRAŞ'dan alınan yazılı cevaba göre; Libya ham petrolü ikmali için görüşmeleri "Libya Ulusal Ham petrol Şirketi" ile yürütülmüş ve gerekli anlaşma yıllık olarak 1 Şubat 2012 itibariyle sonuçlandırılmıştır.

Soru 5:

Kullanılan kaçak elektrik ne oranda, elektrik faturalarına yansıtılmaktadır? Ülkemizde kullanılan kaçak elektrik miktarı saptanmış mıdır? Saptandıysa bu miktar nedir?

Cevap 5:

Elektrik kayıp-kaçak oranı Bakanlığımca yürütülen etkin çalışmalar sonucunda önemli oranda düşürülmüştür. Teknik kayıpların azaltılması ve Dünya ortalamalarına gelmesi ile ilgili olarak EPDK tarafından 21 dağıtım şirketine 2011-2015 yılları arasında yaklaşık 9 Milyar TL yatırım hedefi verilmiştir (Bu yatırımlar EPDK tarafından hem fiziksel hem de finansal anlamda denetlenmektedir). Buna göre dağıtım bölgelerinde kayıp kaçakta düşüş beklenmekte olup ülkemiz genelinde kayıp kaçak oranlarının 2012 yılından 2015 yılına kadar yıllar itibariyle %13.5, %12.3, %11.2 ve %10.3 olarak gerçekleşmesi hedeflenmiştir. Uygulanan metodolojiye göre, dağıtım şirketlerinin kendileri için belirlenmiş olan hedef kayıp-kaçak oranına ulaşamamaları halinde ortaya çıkabilecek zarar yine ilgili şirkete bırakılmakta olup bu zararın tüketicilere yansıtılması söz konusu değildir.

Dolayısıyla, uygulama döneminin her bir tarife yılı için hedef kayıp kaçak oranlarının belirlenmesiyle tüketicilerin daha düşük kayıp-kaçak bedelinden fiyatlandırılması sağlanırken, dağıtım şirketlerinin daha düşük kayıp oranlarını gerçekleştirecek şekilde faaliyet göstermeleri teşvik edilmektedir. EPDK'nın dağıtım şirketlerine uyguladığı tarife metodolojisi ve TEDAŞ Genel Müdürlüğünün 2003 yılından 26.04.2012 tarihine kadar yapmış olduğu etkin kayıp kaçak tarama çalışmaları sayesinde, Türkiye genelinde toplamda yaklaşık 44,9 milyon abonenin kontrolü gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu kontrollerde 9,71 Milyar kWh (2,38 Milyar TL) kaçak tahakkuku gerçekleştirilmiştir.